ANTONII STÖRCK,

SACRÆ, CÆS. REG. APOST. MAJESTATIS CONSILIARII AULICI, ARCHIATRI, ET IN NOSOCOMIO CIVICO PAZMARIANO PHYSICI

LIBELLUS,

QUO DEMONSTRATUR:

CICUTAM

NON SOLUM USU INTERNO TUTISSIME EXHIBERI, SED ET ESSE SIMUL REMEDIUM VALDE UTILE IN MULTIS MORBIS, QUI HUCUSQUE CURATU IMPOSSIBILES DICEBANTUR.

EDITIO ALTERA.

VINDOBONÆ,
TYPIS, JOANNIS THOMÆ TRATTNER, CÆSAREÆ REGIÆ MAJESTATIS AULÆ TYPOGR. ET BIBLIOPOLÆ.

MDCCLXI.

SACRÆ CÆSAREÆ, REGIÆ,
APOSTOLICÆ
M A J E S T A T I,
MARIÆ THERESIÆ,
AUGUSTISSIMÆ ROMANORUM
IMPERATRICI,
HUNGARIÆ, BOHEMIÆ, DALMATIÆ,
CROATIÆ, SLAVONIÆ, &c. &c.
R E G I N Æ,
ARCHIDUCI AUSTRIÆ, &c. &c.
D O M I N Æ
SUÆ CLEMENTISSIMÆ

ANTONIUS STÖRCK.

AUGUSTISSIMA ROMANORUM

IMPERATRIX!

DOMINA CLEMENTISSIMA!

Quamvis omnes ſcientiæ & artes, TUO favore & infinita TUA clementia reſtauratæ, mira cum induſtria atque ineffabili contentione hac in antiquiſſi-

ma Universitate Viennensi ornentur & excolantur, nemo tamen est, qui dubitat, scientiam medicam ex his omnibus maxime eminere, vigere, florere.

Nec mirum: etenim non modo summi in hac scientia Professores indefesso suo diurno, nocturnoque labore

ea

ea omnia excogitant, tentant, & perficiunt, quæ ad discipulos in omnibus medicinæ principiis erudiendos, & in vera ac unica Hyppocratica *praxi firmos reddendos apta & necessaria arbitrantur; sed & ipsi, ex his Scholis nati, practici, magistrorum exempla sequentes, quocunque possibili stu-*

dio, & ſedula obſervatione br[illegible]
huic ſcientiæ amplificandæ inſudant.

Ego propterea anno præterito, facta in meo noſocomio, obſervata congeſſi, & in publicum edidi.

Gau-

Gaudebam tunc vehementer, dum vidi, hæc a Viris in arte gravissimis comprobari, & laudibus, non meritis, efferri.

Unde eo magis incitatus, pro hoc quoque anno, jam multum allaboravi, collegi.

Ante omnia autem credidi communicanda esse experimenta nova, quæ circa usum Cicutæ *institui.*

Hæc igitur, fidelissimo calamo adumbrata, in exiguum opusculum redegi.

Quo-

Quoniam autem prævideo, magnam inde in humanum genus utilitatem promanaturam, ausus fui, hunc novum laborem ad SACRATISSIMÆ TUÆ MAJESTATIS pedes humillime deponere, TIBI dedicare, consecrare.

Ete-

Etenim multiplici experientia convicti sumus omnes, TE ea, quæ in re literaria bona & salubria fiunt, benignissime semper recipere, TE ea sustinere, & immensa TUA benevolentia propagare.

Et profecto! extra omne dubium est, fore: ut hoc opusculum, GLO-

RIO-

RIOSISSIMO TUO NOMINI *præmunitum, alios quoque medicos ad ulteriora experimenta debitis cum cautelis capienda & prosequenda impellat.*

Quæ autem deinceps meum ingenium ad sublevandas aut tollendas ægrorum calamitates conferre poterit,

ea

ea (ſi DEO placuerit) maximo ſemper fervore, & ſumma induſtria præſtare enitar.

PRÆFATIO.

Multi dantur morbi, quos nec antiqui medici, nec recentiores, in arte quamvis peritissimi, curare noverunt; idque vel ideo, quum nullum adhuc remedium detectum fuit, quod his morbis debellandis sufficeret.

Ut igitur ad simile remedium eruendum omnes nostros intendamus nervos, suadet ratio, officium jubet.

An fors in plantis, quarum virtutes nos ignoramus, aut quas pro suspectis habemus, simile quid latet?

Ego sane! usu *cicutae*, medicamentum tentasse, mihi videor, quod in solvendis inveteratis scirrhis, & in sanandis cancris valde utile esse poterit.

Neque

Neque tamen hujus plantæ vim ſpecificam hic deprædico, neque cujusdam inventi gloriam ambio ; ſed deſidero unice, ut mei conatus in afflicti generis humani utilitatem & emolumentum cedant, & applicentur.

Quapropter nollem, quis invidia, aut ambitione experimenta turbet.

Opuſculum in tria capita dividitur.

Primum continet plantæ, & remedii deſcriptionem.

Secundum recenſet caſus, in quibus hoc remedium fuit adhibitum.

Tertium adfert quædam corollaria.

CAPUT I.

DE CICUTA.

In locis umbrosis & pinguibus, prope fossas aggeresque agrorum, pratorumque sepimenta crescit planta umbellifera quæ mense Jul. floret. *Folia* ejus longis, crassis, cavis pegunculis appensa, plurifariam *Myrrhidis* modo in alas plurimas tenues, atrovirentes divisa sunt. *Culmus* procerus, ferulaceus, glaber, lævis, crassus, intus inanis, dilute virens, nonnullis

attamen ſubrubentibus veluti ſerpentum maculis reſperſus, ſupra tres non raro cubitos aſſurgit. *Umbellæ* faſtigia occupant. Candidi in his ſunt *Floſculi*. *Semina* poſtea aniſi æmula, aliquanto candidiora. *Radix* dodrantalis, craſſitudinis digiti, quando caulem facit, cava eſt internis, prius autem ſolida. Odor eſt ingratus, fœtidus. Vide *Moriſon*, Tom. 3. p. 290.

Hanc herbam vocaverunt Botanici *Cicutam* vulgarem; & Germanico idiomate dicitur Schirling.

Plinius ſcribit caulem cicutæ viridem a multis impune comedi.

Rajus perhibet quemdam nomine *Boulle* cicutæ radicem ad ſcrupulum unum in febribus malignis, & quartanis dediſſe, & omnibus diaphoreticis prætuliſſe.

Rene-

Renealmus in Obſervat. 3. &. 4. ad Scirhos hepatis, lienis, pancreatis ſolvendos ſcrupulum unum aut drach. β. radicis cicutæ in ſubſtantia exhibuit; aut de lit. infuſum cum drach. j. vel drach. ij. hujus radicis factum.

Multa emplaſtra & linimenta officinalia ſuccum cicutæ recipiunt.

Ceteroquin autem fere ab omnibus autoribus carbone nigro notatur, recenſetur inter venena, damnatur, atque ideo ex medicina penitus exulavit.

Copioſe ubique invenitur; nec tamen in hortis utilitatem aut locum habet, neque ad ſananda pecora, minus ad curandos homines nunc adhibebatur.

Hinc prodiit ſemper fruſtra, & ſine uſu iterum exaruit.

Novimus tamen omnes, nil a *Deo optimo* creatum eſſe, quod non foret bonum & utile;

Unde apud me ſtatui, hujus herbæ virtutes præ omnibus aliis experiri, atque ideo plurimos veteres ac recentiores ſcriptores hac ſuper re legi, & conſului.

Legendo autem inveni, hanc herbam uſu externo antiquis maxime temporibus ad tumores frigidos diſſipandos, ad ſcirrhos ſolvendos, cancrorumque dolores mitigandos magno cum effectu fuiſſe adhibitam.

Eam vero, interne datam, teterrimum venenum eſſe, omnes clamitarunt.

Prima itaque pericula externo uſu erant facienda.

Quapropter hanc herbam ſiccatam, & conſciſſam intra linteamina decuſſatis filis in matratium conſui, ſimili matratium in aqua ebulliente per aliquot minuta reliqui, dein, expreſſo ſuperfluo liquido, ad partes affectas calide applicui.

Hac ratione peſſimæ gangrænæ progreſſum aliquoties inhibui, & corruptum a ſano ſeparavi.

Qui talia matratia, aquæ incocta, ob ingratum fœtorem, aut natum inde pruritum ferre non poterant, iis lacti incocta adhibui.

Hæc dein facile tulerunt, nec quid mali experti ſunt, & omnes habuerunt levamen.

Viro ſexagenario, a multis anis doloribus podagricis divexato, non tantum

ſimili fomento dolores mox ſedavi, ſed & tophos podagricos integre emollivi, & diſpuli.

Unde factum eſt, ut rediens podagra nec amplius adeo violenta, nec diuturna fuerit.

In annoſo rheumatiſmo, & dolore arthritico pilulis, poſtea deſcribendis, & fomento ex *Cicuta* ægris aliquoties magnum levamen attuli, quosdam penitus liberavi.

Aliquos tamen, continuato licet uſu nequaquam juvi; nemini autem, quantum ego novi, nocui.

In ſtrumis ſcirrhoſis, in indurationibus glandularum, mammarum, & in peſſimis cancris non exiguos effectus vidi, & expertus ſum.

Ubi

Ubi tamen tumores inflammatorii, aut ſeroſi calidi adſunt, ibi tale fomentum ex cicuta minus convenit.

Poterit tamen & in his caſibus habere locum, ſi debitæ antea evacuationes ſiant.

Emplaſtra, quæ ſuccum *Cicutæ* recipiunt, magnam quoque utilitatem in medicina habent, & talia ſæpe ſolvunt & diſſipant, quæ omnibus aliis reſiſtunt.

Unde ſuſpicari cœpi, an non in ſucco cicutæ vis illa ſolvens, penetrans, & diſcutiens lateret?

Succum igitur ex *Cicuta* expreſſi, & in vaſe terreo lentiſſimo igne in extractum inſpiſſavi.

Hoc extractum ilico in homine tentare, nefas erat.

Qua de caufa cani parvo, famelico, ter de die dedi fcrupulum unum hujus extracti & fruftum carnis.

Sedulo tunc attendi, quaenam in cane mutationes fierent.

Verum canis manfit fanus, alacer, & magno defiderio offam exfpectavit.

Secundo die, data eadem extracti quantitate, idem expertus fum.

Neque tertio die malum in cane fymptoma adverti.

His audacior redditus, in me ipfo experimentum feci.

Mane ac vefperi fumfi granum unum hujus extracti, & vafculum unum infufi theæ haufi defuper.

Diætam tunc paulo ftrictiorem obfervavi, ut ilico adverterem, fi quid infoliti in meo corpore fieret.

Tali

Tali dosi per octiduum continuavi, nec minimam inde molestiam sensi; fui agilis, robustus, optimam habui memoriam, appetii, placide dormivi.

Altera septimana auxi dosin, & jam mane & vesperi duo grana deglutivi, neque inde quid mali aut insoliti in meo corpore ortum est.

Jam ergo optimo jure & salva conscientia hoc in aliis mihi licuit tentare.

Quae autem radici cicutae vis inesset? quoque scire volui.

Radix recens dum in taleolas discinditur, fundit lac, quod gustu amarum & acre est.

Hujus lactis unam alteramve guttulam linguae apice delibavi.

Mox lingua facta est rigida, intumuit, valde doluit, & ego nec verbum loqui poteram.

Siniſtro hoc eventu terrefactus multum timui.

Ex lectione tamen autorum memini, quod acida ſimilium medicamentorum viribus reſiſtant, & virulentiam enervent.

Hinc ſucco citri linguam totam ablui, & apicem hoc ſucco perfricui; quo facto, ſtatim magnum levamen percepi, abierunt dolores, tenſiones, & balbutire potui.

Poſt horæ quadrantem idem repetii, & tunc cœperam paulo liberius loqui.

Iteratis dein vicibus applicato hoc ſucco tandem poſt binas horas lingua libera facta eſt, & evanuit omnis metus.

An non igitur in lacte radicis maximum virus latet ?

Ra-

Radix exſiccata, & in pulverem redacta, minus nociva eſt.

Etenim hujus pulveris granum unum aut duo aliquoties ſine noxa aſſumſi.

Dum de his certus fui, pilulas ſequentes paravi:

℞. Herbæ recentis cicutæ q. ſ.

Exprimatur ſuccus, isque recens lentiſſimo igne in vaſe terreo (ſæpius agitando, ne amburatur) coquatur ad ſpiſſi extracti conſiſtentiam, hoc extractum. ſ. q. pulveris foliorum cicutæ in maſſam pilularem ſubigatur; ex qua fiant pilulæ granorum duorum.

Si ex cicuta ſufficiente quantitate aquæ aliquamdiu cocta ſuccus exprimatur, tunc fit extractum minus efficax; attamen utile.

Pilu-

Pilulæ poſſunt argento vel auro obduci, vel diverſis pulveribus conſpergi, ut odor ingratus evitetur.

Vel idem extractum poterit in bolis, in miſtura, aut alia quacunque convenienti forma exhiberi, ne ægri diuturno uſu abhorreant, & defatigentur.

A minima doſi ſemper incœpi, & ſub initium mane & veſperi unicam ſolummodo pilulam exhibui, tertio quartove die dedi ter talem pilulam.

Poſt octiduum ter de die cœpi duas dare, & hac ratione ſenſim (ſi neceſſitas id poſtulavit) augendo aſcendi, usque dum ad drachmam unam, vel drachmam unam cum ſemiſſe ſpatio unius diei deveni.

Nil unquam mali obſervavi, licet has pilulas per unum alterumve annum

&

& ultra, continuato usu, etiam sanis exhibuerim.

Subinde curam statim majori pilularum dosi inchoavi, & viso bono temperamento, & bonis viribus in initio ilico bis terve per diem dedi pilulas duas, tres aut quatuor.

Nihilominus præstat semper parva dosi incipere, sunt enim idiosyncrasiæ, quibus medicamenta maxime innocua nocent; hinc ne his damnum inferamus, & ut sensim in naturæ similium ægrorum cognitionem pertingamus, tuta via incedendum est.

Qualibet vice dum assumuntur pilulæ, datur unum alterumve vasculum infusi theæ, vel jusculi vitulini.

Si pulvis radicis *Cicutæ* sufficienti quantitate mucilaginis Gummi trogacanthi

in

in pilulas redigitur, exsurgit medicamentum valde efficax, verum majori tunc in utendo circumspectione opus est.

CAPUT II.

CASUS I.

Admodum formosa puella a tribus annis gessit parotidem sinistram penitus scirrhosam, colore purpuream, quandoque acute dolentem, quandoque ab omni dolore immunem, magnitudine autem pugnum virilem hic tumor superavit.

A diversis medicis & chirurgis diversa interna externaque remedia sunt exhibita; verum omnia effectu caruerunt.

Tan

Tandem ægra acceſſit Dominum *Leber*, chirurgum noſocomii civici; hic me in conſilium vocavit.

Caſu & formulis, præſcriptis, rite examinatis vidimus, remedia maxime ſolventia, diſcutientia &c. interne æque ac externe fuiſſe adplicata.

Hoc igitur in genere nil amplius ſupereſſe concluſimus, quam ſpiritum frumenti cum mercurio ſublimato.

Unde, adpoſito externe emplaſtro de ladano, dedimus ſpiritum frumenti &c. atque præterea ægra copioſe haurire debuit decoct. radicis gram. cich. tarax. &c.

Per tres ſeptimanas his diligentiſſime aſſumtis nullum omnino levamen, nullam prorſus mutationem deprehendimus.

Hinc ſtatuimus tentare pilulas e cicuta paratas. Ab

Ab uno solummodò grano, mane & vesperi sumendo, inchoavi, & singula vice unum alterumve vasculum infusi flor. samb. superhibendum dedi.

Post octiduum rediit ægra plena solatio, & nobis læta narravit, ostenditque, quod tumoris moles esset minor, mollior, mobilior.

Effectum mirati facile concessimus, ut ægra, suæ pulchritudinis recuperandæ avidissima, hoc remedium continuaret.

Elapso altero octiduo nos denuo accessit, malum autem fere in eodem statu fuit.

Quapropter dosin auxi, & mane ac vesperi dedi binas pilulas.

Quo facto, intra triduum plus quam dimidia duritiei pars abiit.

Dein

Dein continuato, in eadem dosi, hoc remedio intra sex septimanas omnis durities evanuit.

Verum remansit saccus flaccidus, pastaceus.

Dedi igitur purgans, & saccum flaccidum linteaminibus fumo aromatico ex mastiche, olibano, myrrha &c. imprægnatis sæpius perfricari jussi; quod tantam habuit efficaciam, ut intra sex circiter dies saccus totus abierit; unde puella suam priorem formositatem integre recuperavit.

Hac ratione curatam ad *Illustrissimum Præsidem* adduxi, & ipsa *Ei* historiam totam enarravit.

CASUS SECUNDUS.

Fœmina (30. aliquot ann.) jam a pluribus annis id incommodi ha-

buit, quod mox ſub axillis, mox in inguinibus, mox in collo glandulæ intumuerint.

Adplicato emplaſtro, ſumtoque medicamento purgante hi tumores ſub initium ſemper diſparuerunt; ſucceſſu autem temporis pertinaciores facti ſunt, & quandoque ex uſu emplaſtri in ulcera abierunt, quæ, effuſo copioſo ichore, poſt aliquot ſeptimanas ſponte iterum conſolidata ſunt.

Vires ægræ ſenſim diminuebantur, intumuerunt pedes, & glandulæ ſubaxillares; tandem mamma dextra quoque increvit, & tota ſcirrhoſa facta eſt.

Appoſito tunc emplaſtro mox dolor acutus mammam invaſit, durities abiit in tubera, acceſſit color purpureus, dein lividus; demum cutis, duobus

bus in locis summo cum dolore rupta, efformavit bina ulcera cancrosa, fœtidissimo & acri ichore manantia.

Dolor quotidie circa vesperas multum est adauctus.

Varios medicos & chirurgos hæc ægra adiit, plurima assumsit remedia, nullum tamen unquam levamen percepit.

Demum die 14. Septembr. 1757 ad me venit, re bene examinata, hanc optimam pilulas experiundi occasionem putavi, præbuique mane & vesperi pilulas binas, quarum quælibet granum unicum pondere habuit, atque his superbibendum dedi infusum foliorum veronicæ.

Vigesimo secundo Septembr. vidi colorem lividum fere ubique in læte ru-

brum, hinc inde in naturalem esse mutatum; dolores fuere multo mitiores, & fœtidi ichoris loco materies tenuis puriformis comparuit.

Secundo octobr. color totius fere mammæ naturalis fuit, moles & durities erant minores, dolores exigui, pus bonum.

Decimo quarto Octobr. mamma iterum cœpit tumere, rubre, tendi, & magnis doloribus torqueri, puris loco ichor effluxit.

Dolui finistrum experimenti successum; non tamen spem abjeci: etenim accurate inquirendo deprehendi, tempus menstrui fluxus instare, mali igitur causam ex eo posse repeti, judicavi; hinc suasi ægræ, ut pilulas fine interruptione continuaret.

Al-

Altero die proruperunt menſes, mamma detumuit, rediit color naturalis, imminuti ſunt dolores; unde ægra in aſſumendo alacriter perexit.

Vigeſimo quarto Octobr. inveni mammam multo minorem, molliorem, pus bonum; juſſi, ut jam mane & veſperi pilulas tres aſſumeret.

Tertio Novembr. magna puris boni copia ex ulceribus prodiit, mamma fuit minor, ægra frequentes in mamma ſenſit formicationes, tumores ſub axilla dextra quoque fundi cœperunt.

Decimo nono Novembr. narravit ægra: quod menſes debito tempore fluxerint, & quod tunc mamma iterum intumuerit, & dolores majores eſſent orti; his tamen non territa pilulas ſemper continuavit.

Dum mammam confpexi, deprehendi partem fupra papillam molitie & magnitudine fere naturalem, pars autem infra papillam lapidis inftar dura adhuc fuit; dedi mane & vefperi pilulas quatuor.

Secundo Decembr. rediit ægra triftis, & conquerens, quod ob acutiffimos nocturnos in mamma dolores non poffet dormire, quod appetitus effet penitus deletus, os amarum, glutinofum, ructus fœtidi, frequentes.

Verum ægra horum fymptomatum caufam fimul faffa eft; etenim dixit: fe aliquot abhinc diebus carnem fuillam fumo induratam, & braffìcam minus accurate coctam comediffe, & ilico inde pondus in ventriculo, & naufeam ortam effe, doloresque increviffe.

Qua-

Quapropter præscripsi purgans ex rhei electi Scrup. ij. & crem. tart. Scrup. 1. quod alvum quinquies movit, appetitum mox restituit, & reliqua symptomata mitigavit.

His factis, mane & vesperi quinque pilulas exhibui, quarum quælibet pondere duo grana habuit; hinc jam longe majorem copiam assumsit, quam antehac.

Decimo octavo Decembr. enarravit ægra, quod tempore fluxus menstrui vix perceperit dolores, quodque color mammæ naturalis permanserit.

Inquirendo tunc in tumorem infra axillam, tetigi, eum esse longe minorem, & valde mobilem; ulcera erant pura, & jam in sanationem vergere videbantur, pus, quod fundebant, paucum erat,

& optimæ consistentiæ & coloris. Mammæ medietas supra papillam colore, magnitudine, & mollitie omnino naturalis fuit; verum medietas infra papillam, ad omnia rebellis, lapidea mansit; hinc de hujus resolutione jam merito erat dubitandum; nihilominus ægra, viso jam tanto progressu, se sine interruptione diligentissime his pilulis usuram promisit, & rogavit, ut eas ipsi non denegarem.

Mane & vesperi sex pilulas nunc exhibui.

Vigesimo quarto Decembr. ægra ingentes dolores in mamma habuit, & mamma iterum tendi, & valde rubere cœpit.

Mala autem hæc symptomata tunc accessisse, affirmavit ægra, dum tri-

duo abhinc mammæ ulcera, cruſtis craſſis obducta, coaluerunt, dumque liber materiei exitus fuit intercluſus.

Igitur ad cruſtas has emolliendas mammæ impoſui emplaſtrum de ſpermate cete.

Altero die cruſtæ deciderunt, & ex ulceribus effluxit ſerum acre, dein pus prodiit, & mox tumor mammæ imminutus eſt, rubedo diſparuit, abiitque omnis dolor.

Decimo quinto Jan. durities infra papillam, quæ huc uſque immutata perſtitit, nunc cœpit fundi, ægra nullos dolores habuit, & menſtruus fluxus debito tempore rediit, nec ullum malum ſymptoma produxit.

Tertio Februar. ægra continuos ructus, nauſeam, præcordiorum anxieta-

tes, & in mamma majores dolores conquesta est, dixitque, quod id experiatur semper, dum ex leguminibus quidquam assumit; mammam tamen quoad magnitudinem, colorem, mollitiem in eodem statu deprehendi, quo fuit die 15. Jan.

Quoniam ventriculum ab assumtis oneratum adverti, purgans exhibui, quod magna cum euphoria operatum est; dein in usu pilularum pergendum erat.

Vigesimo quarto Febr. ægra admodum bene se habuit, scirrhus sub axilla fuit multo minor, & ea durities, quæ infra mammæ papillam hæsit, inveniebatur mollior, & in sex moleculas divisa, gaudebam tunc multum, quod & hic scirrhus, alias pertinacissimus, tandem mutaretur.

De-

Decimo tertio Mart. omnia in eodem ſtatu ſine ulla mutatione inveni. Suaſi ideo, ut ter de die ſex pilulas ſumeret.

Decimo April. ſcirrhus infra papillam mollis fuit, neque moleculæ amplius diſtingui potuerunt, ulcera fuere multo minora, nitida, pus bonum.

Vigeſimo nono April. fere omnia in eodem ſtatu fuerunt; ægra rogavit, ut purgans præſcriberem, quoniam levem nauſeam & pondus ſentiret.

Dedi igitur drachmam unicam rhei, quæ magnam copiam materiæ bilioſæ eduxit, & ægra dein belle habuit.

Vigeſimo quarto Maj. mamma tota ad naturalem fere mollitiem, & magnitudinem rediit, ulcera cœperunt coire, & paucum ſolumodo, optimi coloris, &

& confiſtentiæ, pus exſtillavit, tumor ſub axilla fuit exiguus.

Tertio Jul. mamma tota naturalis fuit, ulcera concreverunt, tumor ſub axilla vix amplius piſum adæquavit.

Juſſi, ut nunc a pilulis abſtineret, & rediret poſt aliquot ſeptimanas, ut hac ratione viderem, an mamma maneret bona? an iterum abiret in pejus?

Vigeſimo ſexto Auguſt. inveni omnia bona, & fœminam integre ſanam.

Statim ſub initium curæ, dein quinto menſe, tandem finita integra cura hanc fœminam ad *Illuſtriſſimum Baronem* VAN SWIETEN adduxi, ut experimenti progreſſum videret; lætabatur Is ſemper, & pro innata ſua benevolentia hanc ægram qualibet vice pecuniis remuneratus eſt.

Ca-

CASUS TERTIUS.

Fœmina, viginti quatuor annorum, semper alias sana, ab anni spatio advertit in mamma dextra tuberculum durum, mobile, quod sensim adeo increvit, ut 12. Octobr. 1758. dum me accessit, ovum anserinum magnitudine adæquaverit.

Examinando vidi perfectum scirrhum esse.

Præbui ideo mane & vesperi tres pilulas, quarum quælibet grana duo pondere habuit, jussique, ut infusum, qualecunque placeret, superbiberet.

Vigesimo quinto Octobr. ad me rediit, & inveni tumorem moliorem, paulo minorem; rogavit ægra an non liceret

ret emplaſtrum adplicare, verum recuſavi, ut experirer quid pilulæ ſolæ efficerent, & ſuaſi propterea, ut jam mane & veſperi quatuor pilulas aſſumeret.

Decimo ſexto Novembr. vidi ſcirrhum in plurimas moleculas molles diviſum, gaudebat fœmina de bono ſucceſſu. Menſtruum fluxum rite habuit, neque tempore menſtruo a pilulis abſtinuit, quoniam nullam inde turbam advertit.

Præſcripſi purgans, quod bene operatum eſt, & mamma notabiliter detumuit.

Dein juſſi eam pilulas continuare.

Decimo quinto Decembr. rediit, & mamma fere naturalis fuit, exigua modo paſtacea moles ſupererat.

Tertio Jan. mamma erat penitus naturalis.

Tunc

Tunc denuo præſcripſi purgans, & ab eo tempore hanc fœminam non amplius vidi.

CASUS QUARTUS.

Menſe Auguſt. 1758. virgo, 18. ann., ex morbo acuto in noſocomio convaluit, & poſtquam vires cœpit recuperare, ſenſit in mamma dextra ingentes dolores; hæc autem mamma jam a ſeſqui anni ſpatio lapidis inſtar dura fuit.

Dedi tunc pilulas ex Gum. ammon. ſapon. venet. ſal. polychr. rheo &c. externe chirurgus Haffner cataplaſma ex ſapone veneto, lacte ſoluto, adplicuit.

Ab initio res in melius mutabatur, & mamma molleſcere cœpit, & dolores remiſernnt.

Poſt-

Posthac vero iterum increverunt dolores, mamma denuo durior & purpurea facta est; tandem livuit, & post aliquot dies cutis rupta, ulcus sordidum & multo fœtidissimo ichore manans, efformavit.

Hinc externe fomentum ex foliis cicutæ adplicui, & interne dedi mane & vesperi tres pilulas, quarum quælibet grana duo pondere habuit.

Eodem adhuc die his remediis dolores multum imminuebantur.

Tertio die color lividus cœpit evanescere, & fœtidi ichoris loco tenue pus comparuit.

Septimo die tota mamma læte rubuit, ulcus fuit nitidum; dolores, qui per diem exigui erant, versus vesperas paulipser exacerbati sunt; pus in ulcere

jam

jam nunc bonum deprehendebatur, & mamma mollior.

Decimo quinto die ulcus videbatur in ſanationem tendere, mamma multo mollior fuit, & color fere naturalis, dolores aut pauci, aut nulli.

Vigeſimo die mamma mole minor & mollior erat, & ulcus coaluit.

Vigeſimo quarto die aderant enormes dolores, qui ab eo tempore incœperunt, quo ulcus clauſum eſt.

Ad dolores mitigandos opio opus fuit.

Vigeſimo quinto die mamma circa papillam valde mollis erat, & quædam obſcura fluctuatio percepta eſt; noctu ob ingentes dolores opium denuo dari debuit.

Præterea tamen ab hoc die cœpi mane & veſperi quatuor pilulas exhibere; &

fomentum ex cicuta ſedulo adplicatum eſt.

Vigeſimo octavo die manifeſta erat fluctuatio, & dolores tunc acutiſſimi; rogavit ipſa ægra, ut mamma pertunderetur, quod & me ſuadente, diligentiſſimus mei noſocomii chirurgus HAFFNER perfecit.

Puris boni ingens copia effluxit, dolores ilico remiſerunt, & mamma tota collapſa eſt, in ambitu ſolummodo quædam ſcirrhoſæ portiones tangebantur; color mammæ naturalis fuit.

His factis, præter pilulas & fomentum ex cicuta nil adplicuimus, ut experiremur, quid his ſolis fieret.

Quotidie ſat magna puris boni copia prodiit, & ſcirrhoſæ portiones adeo cito diſſipatæ ſunt, ut quadrageſimo die ex

ex iis nil fere ſuperfuerit, & ulcus mundum jam cœpit ſanari.

Quinquageſimo die mamma ſana erat, & ulcus cicatrice obductum eſt.

Solis igitur his pilulis, & fomento ex cicuta hæc ægra integre curata fuit; neque unquam quid mali ex fomento aut pilulis percepit; alvus quotidie bene cocta prodiit, exceptis iis diebus, quibus opio utendum erat.

ſub finem purgans huic ægræ exhibui, quod magna cum euphoria alvum quater eduxit.

Poſt tres dein dies prima vice menſes citra vel minimum incommodum proruperunt, unde hæc, jam integre ſana, noſocomio valedixit.

CASUS QUINTUS.

Fœmina, 28. ann., sex feptimanis ab ultimo partu in mamma dextra duritiem & dolorem advertit, & infans ubera fugens hanc mammam refpuit.

Sub initium nil adplicuit præter linteamina, fumo aromatico impprægnata.

Quum autem duritiem increfçere, & dolores augeri percepit; emplaftrum mammæ adpofuit, verum mamma inde rubuit, & dolores adeo acuti facti funt, ut mifera, noctu diuque, dormire non potuerit.

Tandem (8vo menfe) acceffit febris, fitis magna, & anxia refpiratio; unde mater cum infante ad meum nofocomium translata eft.

Ia

Infantem ilico a matre ſeparare ſtatueram; verum is nil cibi potusve aſſumſit, & continuo vagitu vires amiſit; quam primum autem mammis iterum admotus eſt, quievit, & poſtea placide dormivit.

Hinc ægræ matris lac infanti erat concedendum.

Matri, quoniam febris magna fuit, & pulſus elevatus, durus, venam juſſi ſecari; mammæ dolenti cataplaſma emolliens applicui, & pro medicamento atque potu ordinario dedi decoctum reſolvens, nitroſum.

Intra binos dies dolor in mamma valde mitis factus eſt, & febris penitus deſiit.

Iisdem remediis per tres adhuc dies continuavi, & tunc fere omnes dolores

abfuerunt, durities vero mansit eadem, febris non amplius rediit; unde medicamenta mutavi.

Externe jam adponebatur cataplasma ex sapone veneto, lacte soluto; pro medicamento interno data est mistura sequens.

℞. Sapon. venet. unc. ß.
solv. in aq. flor. samb.
lib. j.
dein adde:
sal. polychr. dr. ß.
syrup. de cich. c. rheo
unc. ij. ß.
m.
S. sumat ægra omni bihorio
unciam unam.

Postquam per decem dies sine interruptione hanc misturam exhibui, nil

mu-

mutatum in mamma inveni, & ægra sensim a medicamento abhorruit; Infanti cæteroquin sano glandulæ colli tumere, & indurescere cœperunt.

Quapropter matri ter de die tres pilulas sumendas dedi, & jussi copiosum infusum flor. samb. desuper hauriret.

Intra triduum jam adverti mammam in superficie, molliorem, & ægra dixit, quod liberius respiret, quod urina copiosus fluat.

Infans ubera matris sugens nequaquam inde quid mali sensit.

Post octo dies inveni scirrhum mammæ in plures moleculas divisum; infans incidit in levem diarrhæam; & mater jam non amplius tantam urinæ copiam reddidit

Decimo quarto die mamma tota paſtacea fuit, ægra bene appetiit, alvum quotidie ſolito naturæ curſu, ut antehac, depoſuit; infans leni diarrhæa adhucdum laboravit, inde autem debilitatus non eſt; & colli glandulæ ſenſim ad naturalem ſtatum redierunt.

Vigeſimo quarto die mamma fere naturalis fuit, neque infans diarrhæa amplius vexabatur.

Trigeſimo die matri dedi drachmam unam rhei electi, unde probe purgata eſt; & poſt aliquot dies integre ſana cum ſano infante ex noſocomio diſceſſit.

Doſin pilularum non auxi, novem quotidie ſuffecerunt.

CA-

CASUS SEXTUS.

Viro, ſexaginta quatuor annorum, fœtidiſſimus cancer ab angulo oris ſiniſtro ad aurem usque omnia depaſcebat, remedia quæcunque tentata malum nequaquam inhibuerunt: ipſe cortex peruvianus effecit nihil.

Dedi igitur mane & veſperi pilulas ſex cum infuſo flor. ſamb. & externe adpoſui emplaſtrum diapomphol.

Primo die æger nullum levamen habuit.

Secundo die dolores remiſerunt, æger noctu dormivit, neque ulcus tantopere fœtuit.

Tertio die copioſiſſimum ſerum acre ex ulcere effluxit, & labia prius valde tumida, detumuerunt.

Quarto die minor ichoris copia promanavit, & fœtor fuit exiguus.

Quinto die ichoris loco tenue pus comparuit, & ulcus satis purum videbatur.

Sexto, septimo; octavo, nono die eadem observata sunt, dolores erant pauci, apetitus bonus.

Decimo die dolores iterum majores fuerunt, ulceris labia erant tensa, tumida, & valde rubra.

Duodecimo die denuo copiosum serum ex ulcere destillavit, unde dolores mitigati sunt, & tumor labiorum imminutus.

Decimo Tertio die ulcus iterum sordidum fuit, tetrum odorem sparsit, & magnum dolorem excitavit.

Decimo Quarto die auxi pilularum dosin, atque mane & vesperi octo exhibui.

De-

Decimo Quinto die ulcus copiosissimo fero manavit, & dolores multum decreverunt.

Decimo Sexto die aderat bonum pus neque ullum dolorem conquestus est æger.

Decimo Septimo die ulcus mundum videbatur, pus omnino bonum; dolor nullus.

Decimo octavo die idem observatum est.

Decimo Nono die redierunt denuo magni dolores, intumuerunt ulceris labia, unde æger pertæsus rus abivit, & balneatori sese confidit, hic autem emplastris & decoctis tantum effecit, ut cancer mox integram fere faciem occuparit, & miserrimo ægro intra tres septimanas adtulerit necem.

Sub

Sub uſu pilularum cancro limites ponebantur, etenim is neque in amplitudinem, neque profunditatem prorepſit; ilico autem in pejus ruit, dum æger a pilulis abſtinuit.

CASUS SEPTIMUS.

Nobilis matrona venando Sclopetum paulo fortius ad mammam dextram adtruſit.

Dolorem inde magnum non habuit; ſed poſt unam alteramve ſeptimanam advertit in eadem mamma tuberculum, piſum magnitudine adæquans.

Hoc tuberculum citra dolorem ſenſim increvit ita, ut nucem juglandem multum ſuperaverit.

Hoc in ſtatu hæc matrona ad me mittebatur, & ilico, caſu examinato, mane & veſperi tres pilulas exhibui.

Octa-

Octavo die ad me rediit; inspiciendo mammam, nil mutatum inveni.

Decimo sexto die tuberculum in superficie mollius adparuit; nullum unquam dolorem hæc matrona in mamma percepit; dum autem his pilulis usa est, alvum quotidie præter consuetudinem bis aut ter liquidam deposuit, vires tamen inde diminutæ non sunt, neque appetitus.

Post mensis spatium tuberculum mole minus, mollius, & longe mobilius videbatur.

Elapso secundo mense tuberculum fere $\frac{1}{2}$ minus erat, & molle, hinc pilulas sedulo continuandas suasi; verum ab hoc tempore hanc matronam non amplius vidi.

Sub

Sub uſu pilularum ſemper ſana fuit, menſes ipſi rite prodierunt, neque iis fluentibus pilulas neglexit, quoniam nullam inde noxam obſervavit.

CASUS OCTAVUS.

Fœmina, 43. ann., 22. Mart. 1759. me acceſſit, gerens mammam ſiniſtram admodum magnam, lapidis inſtar duram, immobilem, purpuream, hinc inde lividam, & acutiſſime dolentem; præterea brachium ejusdem lateris præ dolore mammæ & tumore glandularum ſubaxillarium movere non potuit, reſpiratio inter ambulandum fuit brevis, difficilis, tuſſiculoſa.

Omnia ſigna cancrum occultum adeſſe teſtabantur.

Can-

Caufam & originem hujus mali in maritum rejecit, qui, fesqui anno abhinc, cubitu in hanc mammam fortiter impegit; unde mox tuberculum natum eft, quod in tantam molem accrevit, & abiit in cancrum.

Antequam huic fœminæ quid medicamenti exhibui, eam ad *Illuft. Baronem* VAN SWIETEN adduxi, qui rebus rite confideratis cafum difficilem & experimento dignum agnovit, fuafitque, ut mane & vefperi tres pilulas darem, atque hanc fœminam omni decimo quarto die ad *Eum* mitterem, ut hac ratione de effectu effet certus..

Trigefimo Mart. fœmina ad me rediit, dicens: dolores effe minores, cæteroquin vero mammam in priori ftatu permafiffie.

Juffi

Juſſi tunc ut mammam denudaret, & vidi ſtatim, colorem totius mammæ mutatum eſſe, ita quidem, ut ea ex parte, qua mamma purpurea fuit, nunc lætus rutilus color adeſſet, qua parte vero livida & ſubnigra fuit, nunc purpuraſceret; imo verſus axillam deprehendi mammam molliorem; hinc ſuaſi, ut pilulas ſedulo continuaret.

Sexto April. eam adduxi ad *Illuſt. Baronem* van Swieten; gaudebat *Is* ſummopere de bono remedii effectu, etenim vidit manifeſte colorem, qui antehac cancroſus erat, jam hinc inde in naturalem mutari, aliis in locis læte rubere, & nullibi amplius livere. Dolores quoque minores eſſe fœmina affirmabat; verum reſpiratio manſit æque difficilis, tuſſiculoſa. *Illuſt. Baro* tangendo mammam

mam ubique in margine molliorem, & minorem invenit; quapropter fœminam pecuniis donavit, ut in utendo alacriter pergeret.

Decimo tertio April. mamma iterum mollior, & paulo minor fuit; verum ſupra papillam erat quoddam ſpatium, tres pollices longum, duos latum, quod nullo modo mutabatur, & valde rubuit, & fuit immobile.

Juſſi tunc, ut ægra mane & veſperi quinque pilulas aſſumeret.

Vigeſimo April. cum ægra adivi *Illuſt.* VAN SWIETEN; conquerebatur tunc dolores per vices redeuntes, acute pungentes, rodentes, urentes; tuſſis fuit paulo frequentior, dixitque ægra quod tuſſiendo majorem in mamma dolorem ſentiret, quod pulmo cum mam-

ma quaſi cohæreret, eamque tuſſiendo introrſum traheret.

Cæteroquin portio mammæ verſus axillam, ſeſqui pollicem lata, mollitie, colore, & magnitudine penitus naturalis erat; hinc *Illuſt.* VAN SWIETEN, mammæ duritiem glaciei inſtar fundi ajebat.

Nihilominus tamen tumor ſupra papillam immutatus perſtitit.

Tuſſi ſiccæ, ut pauliſper iretur obviam, tunc præter pilulas præſcripſi decoctum ex rad. alth. fol. alth. & Syrupo alth.

Vigeſimo Septimo April. ægra eandem tuſſim, & eosdem dolores conqueſta eſt; verum advertit ipſa, quod thoraculam longe arctius poſſit conſtringere, quam ante quatuordecim dies, & hinc concluſit, mammam eſſe minorem.

In

In dosi pilularum, & in usu decocti perreximus.

Quarto Maj. denuo accessimus *Illustrissimum Baronem*, mamma tota minor & mollior fuit, excepta ea duritie, quæ supra papillam costis firmissime adhæsit.

Decimo Octavo Maj. ægra melius se habuit, tussis fuit minus molesta, dolores mediocres, mamma mollior. Durities supra papillam in eodem statu permansit; tussi autem sputum glutinosum prodire cœpit.

Primo Junii *Illustrissimus* VAN SWIETEN lætabatur, dum vidit mammam ad minimum $\frac{2}{3}$ esse minorem. Ægra autem conquerebatur dolores nocturnos, tussim noctu molestam; unde suasit *Illustrissimus*, ut vesperi ægræ massa pilularum de cynoglosa exhiberetur.

Decimo quinto Junii. ægra rediit læta, dicens: quod jam bene dormiret, rarius tuſſiret, quod fere omnium dolorum eſſet expers; reſpiratio erat paulo liberior, ſputa purulenta prodierunt.

Durites ſupra papillam quoque cepit molleſcer.

Vigeſimo Nono Junii. ægra denuo liberius reſpiravit, ſputa purulenta facile rejecit, durities autem ſupra papillam fuit in eodem fere ſtatu. H nc externe fomentum ex foliis cicutæ adplicui.

Decimo Tertio Julii rediit conquerens, quod ex fomento applicato durities ſupra papilam incipiat exulcerari.

Dum mammam conſideravi, vidi parvo in ſpatio epidermidem ſeceſſiſſe, cutim eſſe ruptam, & ichorem acrem exſtillare. Dum

Dum autem in causam accuratius, inquisivi, fassa est ægra, quod ingratum pruritum & formicationem in mamma perceperit, quodque tunc partim unguibus, partim indusio duriorem mammæ partem fortiter fricuerit, & quod ab eo tempore ardorem ingentem senserit, & ichoris stillicidium.

Fomentum jussi continuare, & pilulas mane & vesperi octo dedi.

Vigesimo Julii jam aderat ulcus sat profundum, labia ulceris erant livida, ichor valde fœtuit, ægra habuit majores dolores, sputis pus prodiit.

Vigesimo septimo Julii ulcus iterum profundius fuit, verum dolores remiserunt, ichor effluens fœtuit, pus nullum aderat; frusta autem lata, coriacea, dura, fœtida ex ulcere prodibant;

hinc durities ſupra papillam, huc uſque ad omnia rebellis, & folliatione minui videbatur.

Sputa purulenta copioſe proceſſerunt; tuſſis autem in ulcere tenſionem, & magnum dolorem excitavit.

Labia ulceris naturalem colorem ſenſim iterum recuperarunt.

Hoc in ſtatu hanc ægram ad meum noſocomium ſuſcepi.

Dominus *Haffner* chirurgus eam bis quotidie deligavit, & ulcus linteis carptis, infuſo cicutæ madidis, implevit; plurima quotidie fruſta coriacea exciderunt, & tumor multum imminutus eſt, ægra nullum dolorem habuit, ſine opio dormivit, de die autem frequenter tuſſivit, & ſputa purulenta egeſſit.

Quinto Auguſti in ulcere pus cœpit con-

comparere, fœtor fere omnis evanuit, & durities suppuratione minuebatur, labia ulceris erant pura, & optimum habebant colorem; vires ægræ erant satis bonæ, sputa libere prodierunt, & respiratio fuit multo facilior.

Decimo sexto Augusti ægram denuo ad *Illustriss. Baronem* van Swieten adduxi; mirabatur, quod scirrhus, antehac adeo pertinax, nunc benigna suppuratione minueretur, fecitque spem maximam, fore: ut consumta hac pauca superstite duritie, ulcus sponte consolidaretur.

Et sane, omnia successerunt optime, & jam plurima sanationis signa aderant.

Vigesimo quarto Augusti ægra denuo frequentiorem tussim, & inde in mamma magnos dolores conquereba-

tur ; etenim dixit, quod mamma, quasi chorda ligata, tussiendo versus cavum pectoris acutissimo cum dolore traheretur; hinc noctes fuerunt iterum inquietæ, quare denuo ad opium confugiendum erat.

Dato opio ægra belle se habuit, appetiit, vires erant majores, tussis minus molesta, sputa facilia, purulenta.

Secundo Septembr. circa octavam matutinam vidi hanc ægram bono in statu, extra lectum deambulantem, nec de dolore, nec de tussi conquerentem.

Eodem adhuc mane clanculum ab amicis vinum adferebatur, quod ægra abeuntibus amicis jejuno adhuc ventriculo avidissime hausit; unde mox vertiginosa vomuit, cecidit, & intra pauca minuta obiit apoplectica.

In

In dura & pia matre plurimas venas varicoſas invenimus, cerebellum copioſo, grumoſo ſanguine comprimebatur.

Pulmonis ſiniſtri lobus medius, totus ſcirrhoſus & gravis, repertus eſt, lobus autem ſuperior partim ſcirrhoſus, partim ſuppuratus.

Bini hi lobi cum pleura ex anteriori parte erant firmiſſime connati, nec ſine læſione inde potuerunt ſeparari.

Ulcus ſuis purum, muſculi pectorales ſaniſſimi; labia ulceris optimum colorem habuerunt, & cum partibus vicinis denuo concreſcere, propiusque ad ſe invicem accedere cœperunt; hinc nemo de integra hujus ulceris curatione dubitare potuiſſet.

CASUS NONUS.

Fœmina (23. ann.) a binis annis in toto colli circuitu glandulas tumidas, & ſcirrhoſas habuit, & hac ratione collum craſſitie fere caput adæquavit.

Plurimæ ex his glandulis cancroſo ulcere corrodebantur.

Hæc ægra tentatis jam innumeris remediis, a diverſis medicis & chirurgis exhibitis, nullum levamen percepit, & tandem ad noſtrum noſocomium devenit.

Egregius chirurgus *Haffner* externe ea omnia adplicuit, quæ ars chirurgica indicavit, ſubminiſtravitque.

Ego præterea decocta copioſiſſima & pilulas ex gum. ferulac., reſin. lign. ſanct, ſapon. venet., terr. foliat tart. maſs. Pil. extr. cath. &c. exhibui.

Per

Per fex feptimanas hæc remedia diligentiffime continuabantur, nullam tamen mali emendationem adverti.

Ulcera continuo fœtidum & malignum ichorem fuderunt; imo materies ichorofa membranam cellulofam corofit, & profundos finus ac fiftulas produxit.

Demum his confideratis, dedi fpiritum frumenti cum mercurio fublimato.

Ægra autem inde dolorem in pectore fenfit, cœpit tuffitare, & conquefta eft in offe fterno ardorem, licet copiofiffima decocta fimul haufcrit.

Nihilominus tamen in quartam feptimanam hunc fpiritum continuavi, quoniam fymptomata ex ufu hujus fpiritus fupervenientia, dein longe mitiora facta funt; verum tunc levis falivatio orta eft citra levamen. Hinc

Hinc & ab hoc remedio abſtinui, atque externe adplicui, fomentum ex cicuta; & præter infuſum hœder. terr, veron., agrimon &c. dedi ter de die pilulas quatuor.

Sexto die dolores remiſerunt, livor glandularum exulceratarum in lætam rubedinem tranſivit, ichor evanuit, & pus dilutum ejus loco viſum eſt.

Decimo die tumor colli & glandularum fuit longe minor, ulcera ſatis pura, pus bonum, ægra quiete dormivit, appetiit, nullos ſenſit dolores.

Vigeſimo primo die jam quædam ulcera cicatrice obducebantur, tumor colli fuit multo minor, glandulæ multæ jam naturales, ſinus minus profundi.

Juſ-

Juſſi tunc, ut ægra ter de die ſex pilulas aſſumeret.

Trigeſimo ſecundo die omnia iterum erant meliora, plurimi ſinus jam fuerant clauſi, binæ ſolummodo magnæ, calloſæ fiſtulæ in parte ſiniſtra ſuperant, quæ, arte chirurgica ſectæ, eodem fomento, & iisdem pilulis intra quatuordecim dies percuratæ ſunt, & tunc fere omnes glandulæ ad naturalem ſtatum redierunt, nulla ſcirrhoſa durites amplius tangi potuit, pauca tantum paſtacea tubercula hincinde reperta ſunt.

Dedi tunc ægræ purgans ex rhei dr. β. ſcammon. gr. viij. ſal. polychr. gr xv. quod ſexies alvum ſolvit, nec ægram debilitavit.

Poſt-

Posthac per binas adhuc septimanas ter de die sex pilulas assumsit ægra, externe autem nil amplius adpositum est.

Finitis his binis septimanis integra aderat sanitas.

Menstruus fluxus huic ægræ debito tempore semper rediit, neque pilulæ quidquam turbarunt.

Curatam hanc fœminam per tres adhuc septimanas in nosocomio retinui, ut viderem, an glandularum tumores non redirent? vel an sinus fors nimis mature clausi, denuo recrudescerent?

Verum fœmina mansit sanissima; unde eam ex nosocomio dimisi; rogans tamen, ut apparente vel minimo tumore ilico ad me reverteretur.

Est autem jam septimus mensis, quod eam non viderim.

CA-

CASUS DECIMUS.

Virgini (18. ann.) glandulæ submaxillares scirrhosæ factæ sunt, & quælibet fere ovum galinaceum magnitudine adæquavit.

Huic illico mane & vesperi sex pilulas dedi, quibus integro mense sine omni omnino effectu usa est.

Sexta septimana primo tumores cœperunt emolliri, & minui.

Sensim dein in toto ambitu pastacea mollities observata fuit.

Septima septimana quotidie ter sex pilulas exhibere cœpi, præterea dedi omni octiduo purgans rhebarbarinum.

Hac ratione spatio trium mensium hæc ægra integre restituebatur.

CA-

CASUS UNDECIMUS.

Fœmina (67. ann.) a binis annis fœtidiſſimum apertum cancrum in mamma ſiniſtra habuit, qui tantæ erat amplitudinis, ut limbus ejus ſuperior fere maxillam inferiorem adtigerit, inferior autem ad ventrem usque deſcenderit.

Illuſtriſſimus Baro VAN SWIETEN, ſpectabilis Dominus Decanus de *Dietman*, celeberrimus anatomiæ Profeſſor *Gaſſer*, chirurgiæ Profeſſor JAUS, & alii, qui examini chirurgico in Domo *Univerſitatis* interfuerunt, hanc miſerrimam fœminam primo viderunt, eamque die vigeſimo Junii 1759. ad me miſerunt.

Mam-

Mamma tota fuit ex fufco nigra, tuberofa, ichor vel eminus teterrime fœtuit, ægra nec appetiit, nec præ dolore potuit dormire.

Juffi, ut mane & vefperi pilulas quatuor affumeret, & externe de die applicui fomentum ex foliis cicutæ, noctu vero emplaftrum diapompholygos.

Vigefimo octavo Junii, rediit, & fummo cum gaudio enarravit, quod non amplius tantopere doleret, noctu placide dormiret, neque tantum ac antea fœtorem adverteret.

Mammam infpiciendo ichoris loco pus tenue obfervavi.

Sexto Julii color mammæ fuit rutulus, pus bonum, moles minor, fætor exiguus; hinc ægra fe ftrenue continuaturam promifit, & infinitas egit gratias.

Decimo quarto Julii cancer fuit multo minor, pus bonum, fætor nullus, color bonus, & ægra dixit, quod interim magna frusta, ex mamma separata, ciderint, quod omni altero vel tertio die ingens seri copia ex mamma prodeat, quodque tunc moles mammæ visibiliter concidat.

Vigesimo secundo Julii omnia iterum erant meliora, & ægra de nullo incommodo conquesta est.

Postea, dum examen medicum fuit, hanc ægram denuo ad Domum *Universitatis* adduxi.

Illustrissimus VAN SWIETEN, spectabilis Dominus Decanus, omnesque medicinæ Professores, qui hanc miseram antea viderunt, ægregium effectum, & celerem mutationem mirati sunt.

Ete-

Etenim color mammæ erat optimus, fœtor fere nullus, pus bonum, cancri moles $\frac{1}{2}$ minor.

Illustriss. van Swieten tunc hanc ægram auro donavit, & blandis verbis hortatus est, ut in usu sedulo pergeret.

Tertio Augusti mamma iterum minor videbatur, verum noctes erant inquietæ ob dolores, circa vesperas revertentes, hinc dandum fuit paregoricum, quod omnes turbas mox sedavit.

Fomento ex cicuta, & pilulis in eadem semper dosi continuatum est.

Decimo quinto Augusti mamma cancrosa pugnum virilem magnitudine adhuc paulisper superavit; pus aderat bonum, fætor nullus, vires (ratione habita ætatatis) bonæ.

Vigefimo fexto Augufti denuo *Illuft.* VAN SWIETEN adivimus, vidit is omnia effe valde bona, unde lætabatur, & fpem dedit maximam, fore: ut intra paucas feptimanas (fi res femper ita pergeret) cancer penitus funderetur.

Secundo Septembris ægra omni ex parte bene fe habuit, cancer pugnum non amplius adæquavit.

Sexto Septembris mifit ad me, nunciatura, quod tempore matutino fedens in platea & fructus horæos vendens a fubito violento vento ingens frigus per omnes corporis partes fenferit, quod mox orti fint enormes ventris dolores, quos fequebatur alvi fluxus admodum copiofus & dolens, atque vires conciderunt ilico.

Juffi

Jussi, ut statim a pilulis abstineret, & medicamenta simili in morbo convenientia præscripsi.

Altero mane mihi significari curavit, quod alvi fluxus, & dolores essent æque violenti, quod cum alvo prodeat sanguis, quod sitis sit magna, & accedat frequens animi deliquium.

Unde ego & Dominus *Leber* chirurgus eam eodem adhuc mane accessimus, & quæcunque ego interne aut externe utilia credidi, summa cum attentione adhibui; verum in omnibus fui frustra.

Tertio die facies facta est cadaverosa, & quarto die misera obiit.

Mammam post mortem abscidit Dominus *Leber*, eamque ad domum *Universitatis* adtulit, dum denuo examen medicum fuit.

Tunc vidit *Illuſtriſſ.* VAN SWIETEN, & omnes Medicinæ Profeſſores celerem & optimum in hoc deſperato caſu effectum; unde doluerunt, felicem experimenti progreſſum fortuita morte turbatum eſſe.

CASUS DUODECIMUS.

Die quarto April. 1759. celeb. Profeſſor de HAEN fœminam ad me miſit, cujus collum innumeri ſcirrhi occuparunt, quorum plurimi erant maligne exulcerati.

Mamma ſiniſtra quoque tota ſcirrhoſa fuit, & ea ex parte, qua axillam ſpectabat, livido ac purpureo colore tincta; ibidemque ex anguſto foramine copioſus, ardens & erodens ichor effluxit.

Præ-

Præterea & ſub axillis, & in inguinibus multi, diverſæ magnitudinis, ſcirrhi latuerunt.

Sub initium ſtatim ter de die quatuor pilulas huic fœminæ dedi, & infuſum herbæ veronicæ ſuperbibendum.

Decimo quarto die ægra rediit, & dixit, quod ex uſu harum pilularum ſcirrhi exulcerati longe majorem ichoris copiam fuderint; verum quod ichor effluendo ne minimum ardorem in cute excitaverit.

Scirrhorum color, antea lividus, nunc naturalis aut rutilus fuit, moles quoque multo minor, major autem colli & glandularum mobilitas.

Ægra quoque ſub axillis levamen habuit, etenim brachia facilius movere, & ſine dolore (quod antea erat impoſ-

ſibile) arctius corporis trunco applicare potuit.

In mamma color lividus fere totus diſparuit, & mamma fuit mollior, mole minor, & ex anguſta illius apertura bonum pus prodiit.

In eadem pilularum doſi continuandum tunc putavi, & dedi tantam quantitatem, ut per tres ſeptimanas ſufficerent, ne ægra, e longinquo habitans, toties deberet redire.

Abſumtis his pilulis rediit, & multi ſcirrhi jam penitus evanuerunt, ulcera plurima bona cicatrice erant obducta; ſub axillis, & in inguinibus tubercula fuerunt valde parva, omnia mobilia, nullo modo dolentia.

Mamma & mole & duritie fere naturalis fuit, & per aperturam paucum pus exprimi potuit. Pro

Pro integro menſe tunc copiam pilularum exhibui, non tamen auxi doſin.

Menſe elapſo rediit ægra, rogans: an pilulas adhucdum deberet continuare, quoniam neque in collo, neque ſub axillis aut inguinibus, neque in mamma quid doloris aut incommodi ſentiret. Quoniam ulcera eſſent omnia ſanata, & Scirrhi adeo parvi, ut jam hos ſine omni moleſtia ferre poſſet.

Dum mammam conſideravi, inveni eam penitus naturalem, apertura erat optime conſolidata, verſus axillam tuberculum, ob parvitatem vix ſenſibile, tangebatur.

Ulcera colli firmas cicatrices habuerunt, Scirrhi vel abierunt penitus, vel fuerunt adeo parvi, ut nec ſeptima pars amplius ſuperfuerit.

Sub axillis unum alterumve tuberculum, pisi magnitudine, repertum est, cætera erant omnia mollia, naturalia.

In inguinibus dixit ægra, quod omnis tumor disparuerit, & quod nunc liberrime ambularet.

Dedi denuo pro quatuor septimanis pilulas, & jussi his absumptis rediret.

Verum eam adhucdum exspecto.

CASUS DECIMUS TERTIUS.

Virgo, 18. ann., a multis annis parotides, glandulas submaxillares, totiusque colli scirrhosas & adeo tumidas habuit, ut collum crassitie caput multum excesserit.

Remedia, ab expertissimis medicis ac chirurgis præscripta, nihil omnino juverunt.

Imo

Imo plurimæ partes cœperunt livere, vehementer dolere, tandem in cancrosa & fœtida ulcera abire; accessit sudor nocturnus, virium dejectio, tabes.

Licet hæc ægra ab illis, in quorum servitiis fuit, multum fuerit amata nihilominus ob tam horrendas exulcerationes, ob ingentem & malignum fœtorem, atque inde timendum contagium, in nostrum nosocomium transferri debuit.

Ego & Dominus *Haffner* chirurgus inter hos Scirrhos & ulcera innumeros sinus & fistulas invenimus, præterea ægra fuit valde debilis, & conquesta est, quod ob dolores nocturnos dormire nunquam posset.

Hinc vesperi opio utendum erat.

De die autem bis exhibui tres pilulas cum infuſo hederæ terreſtris, ſcabioſæ, veronicæ & multo lacte. Externe adplicuimus fomentum ex cicuta.

Tertio die dolores jam longe erant mitiores, ichor copioſus profluxit, acer quidem, ſed minus fœtens, & collum paulipſer detumuit.

Octavo die hinc inde bonum pus comparuit, glandulæ plurimæ mobiles factæ ſunt, & ægra ſine opio cœpit dormire, ſudor nocturnus quoque minus copioſus fuis.

Decimo quarto die fere ubique bonum pus fuit, & tumores ſcirrhoſi minores.

Auxi tunc pilularum doſim, & manu ac veſperi quatuor dedi; fomentum ex cicuta ſedulo applicatum eſt.

Tri-

Trigesimo die sudor nocturnus cessavit penitus, multi sinus jam erant clausi, ulcera optimum habuerunt colorem, & quædam jam ad sanationem vergebant; tres autem aderant fistulæ callosæ, quæ arte chirurgica debuerunt secari.

Quadragesimo quarto die jam quædam ulcera coaluerunt, reliqua dederunt pus bonum, tumor colli fuit multo minor, ægra appetitum & vires recuperavit.

Sexagesimo die ulcera fere omnia erant clausa, collum detumuit, & cutis colorem habuit naturalem, omnes glandulæ fuerunt minores, mobiles; verum supra claviculam sinistram hæsit scirrhus magnitudine ovum anserinum superans, & percussus edens sonitum cartilagi-

nis,

nis, tumor hicce toto hoc tempore ex ufu remediorum nullo modo mutatus eft.

Septuagefimo quarto die multi fcirrhi in plures moleculas divifi reperiebantur; in finiftra colli parte una glandula denuo abiit in ulcus, & per tres dies materiam fuppurulentam fudit; poftea totus faccus collabebatur, & intra paucos dies cicatrix formata eft.

Nonagefimo die collum jam in pluribus locis naturalem mollitiem & magnitudinem habuit, neque decima tumoris pars amplius fuperfuit. Scirrhus tamen fupra claviculam in eodem ftatu permanfit, & quoniam mobilis fuit, atque omni medicamentorum vi reftitit, eum fcalpello voluimus aufferre; aft ægra renuit, & quum jam fatis robufta

fuit,

fuit, & collum commode movere potuit, e nosocomio ad suos rediit.

Per binos menses tunc ab omni medicamento abstinuit, & toto hoc tempore scirrhi nec majores nec minores facti sunt.

Tandem me iterum accessit, rogatura: an non & in suo servitio pilulis uti liceret?

Suasi ilico & dedi mane ac vesperi tres sumendas.

Post tres septimanas, absumtis pilulis, ad me rediit, & scirrhi erant minores, mobiliores.

Finita quinta septimana ægra denuo ad me accessit, mihique magno cum gaudio ostendit, quod pertinacissimus scirrhus supra claviculam sinistram, quem ante cartilagineum credidimus, nunc

esset

eſſet minor, & diviſus in ſex tubercula.

Mirabar effectum, quem jam longo tempore exoptavi; ſuaſique, ut nunc mane & veſperi quatuor pilulas ſumeret.

Poſt quatuor ſeptimanas hanc ægram iterum vidi, & erant omnia meliora.

Jam in quintum menſem his pilulis utitur, & nunc jam ter de die ſumit ſex, nil mali inde ſentit, robuſta eſt, bene dormit, libere reſpirat, quod antea non potuit, bene appetit, alvus prodit quotidie naturalis & rite cocta, ſcirrhi ſuperſtites ſenſim minuuntur, & omnia, lentam quidem, attamen integram ſanationem promittunt.

CA-

CASUS DECIMUS QUARTUS.

Die 12. Septembr. 1759. me adivit fœmina, 40. ann., cujus mamma dextra ſex abhinc ſeptimanis intumuit, & abiit in ſcirrhum.

Doctiſſimus medicus *Collin*, qui me ſua præſentia tunc honoravit, hanc fœminam ſimul vidit.

Statim in principio dedi ter de die pilulas tres, & juſſi, poſt octiduum rediret.

Rediit tunc ægra plena ſolatio, quoniam ſcirrhus erat mollior, & mobilior.

Suaſi, ut diligenter continuaret.

Spatio trium ſeptimanarum feci, ut redeunte ægra adeſſet iterum Dominus *Collin*, qui ſummopere miratus eſt celerem in hac fœmina effectum, etenim

jam plus quam dimidia ſcirrhi pars evanuerat.

Pro integro menſe tunc ſufficientem pilularum copiam dedi, ne ægra, quæ integra fere hora abhinc habitavit, toties me accedere cogeretur.

Abſumtis his pilulis ſcirrhus vix amplius ovi magnitudinem habuit.

Præſcripſi tunc purgans, & pro altero menſe iterum pilulas ſuppeditavi.

Finito hoc menſe, magno cum deſiderio hanc fœminam expectavi, verum non amplius rediit.

CASUS DECIMUS QUINTUS.

Vir (53. ann.) ex impuro coitu malum venereum contraxit, idque partim ex pudore, partim ex pecuniarum defectu neglexit.

Tandem intumuit teſticulus ſiniſter, ve-

vehementer doluit, & totus ſcirrhoſus factus eſt; & membrum virile in tantam molem excrevit, ut penem equinum longe ſuperaverit.

Denique tribus in locis ex membro fungoſæ excreſcentiæ ortæ ſunt, quæ brevi in fœtidiſſimos cancros abierunt.

Scrotum ipſum cancroſo ulcere fuit exeſum, atque teſticulus ſiniſter totus nudus, exulceratus, cancroſus ex ſcroto pependit.

Hinc miſer nec quiete jacere, nec præ dolore dormire, minus autem ambulare potuit.

Unde peſſimis his in circumſtantiis in noſtrum noſocomium ingerebatur.

Dum ego & Dominus *Haffner* chirurgus has partes inſpeximus, horruimus præ fætore; teſticulus ſiniſter ex ſcro-

to propendens totus erat cancrofus, & major, quam duo pugni viriles.

Nec penis, nec fcrotum, nec tefticulus rudiorem adtactum tulerunt, etenim prodiit ilico copiofiffimus fanguis.

Æger præ debilitate fæpius animi deliquium paffus eft, fætor autem tantus fuit, ut inter alios ægros hunc relinquere non potuerimus, fed cogebamur eum feparatim ponere.

Sub initium quotidie unciam j. β corticis peruviani exhibui, ut hac ratione acrimonia corrigeretur, corruptumque a fano fecederet.

Verum quarto die æger corticem, quacunque forma exhibitum, ulterius fumere renuit, neque inde vidimus levamen aut ullam mutationem; imo vires ægri magis conciderunt, & appetitus deletus eft. De-

Desperato igitur hoc in casu pilulas & fomentum ex cicuta tentare conclusi.

In principio statim ter de die sex Pilulas præbui, & partes affectas fomento diligentissime feci foveri.

Eadem vespera remiserunt dolores, & miser sponte cœpit dormire.

Altero die jam multa frusta putrida separabantur, penis detumuit, nec tantus fœtor amplius aderat.

Tertio die omnia iterum fuerunt meliora.

Quarto die in omnibus cancrosis ulceribus pus bonum erat, penis plus quam dimidiam partem suæ magnitudinis amisit, testiculus quoque minor & mollior fuit, ulcera habuerunt pulchrum colorem, æger sine paregorico dormivit, & cœpit appetere.

Octavo die penis ad naturalem fere magnitudinem rediit, partes cancrosæ erant multum emendatæ, pus ubique bonum esse continuavit, ex scroto magna frusta secesserunt, testiculus fuit mollis, & vix amplius ovum magnitudine adæquavit.

Duodecimo die omnia iterum erant meliora.

Decimo octavo die nil cancrosi amplius videri potuit; testiculus naturalem molem & mollitiem recuperavit, & illud, quod cancroso ulcere depastum erat, recrescere visum est.

Scroti labia, optimi coloris, coire cœperunt; in pene, loco cancrosarum excrescentiarum, jam plana & purissima ulcera inveniebantur.

Omnes ægri actiones multo erant meliores, vires majores. His

His igitur pilulis (eadem ſemper doſi) & fomento ex cicuta in trigeſimum diem continuavi, & tunc ſcrotum erat integre ſanatum, & ulcera penis multo minora, nitida.

Æger autem quotidie circa veſperas ingrato pruritu per totum corpus vexabatur; hinc ne quid venerei, intra ſanguinem latitantis, alias triſtes tragædias luderet, remediis antivenereis reliquam curam perfeci.

Hoc in caſu pilulæ & fomentum plus præſtiterunt, quam ſperare unquam licuiſſet.

Doctiſſimus caſtrenſis medicus *Kollman*, Dominus *Leber* chirurgus noſocomii civici, *Frater Abdon* chirurgus apud fratres miſericordes in Leopoldina, aliique mi in hac arte amici, quos ad

hunc ægrum videndum aduxi, celeres & vix ſperandos effectus vehementer ſunt mirati.

CASUS DECIMUS SEXTUS.

Fœmina (36. ann.) ex cauſa ignota binas in colli parte ſiniſtra fiſtulas habuit, quæ tam numeroſos & mirabiles ſinus produxerunt, ut dexterrimus Dominus *Haffner* Stylo ſuo ad linguam, ſternum, & inter æſophagum & aſperam arteriam ad oppoſitam colli partem potuerit penetrare; & quod magis erat mirandum, hi ſinus per totum thoracem diſtribuebantur.

Etenim dum in fiſtulas arte chirurgica injectiones fiebant, ſenſit ægra, eas ex parte anteriore ac ſcrobiculum cordis, ex poſteriori autem ad lumbos uſque penetrare.

Quod

Quod optimus chirurgus facile credidit, nam, ut hi ſinus replerentur, ſex unciis materiæ injiciendæ plerumque opus fuit.

Ad hoc malum percurandum tentavimus omnia, quæ nobis videbantur congrua, & quæ autores optimi ſimili in caſu commendarunt.

Verum omni omnino effectu caruimus, & poſtquam per integros ſex menſes variis decoctis, injectionibus, fomentis, aliisque remediis miſeram fruſtra divexavimus, acceſſerunt ingentes dolores, & corpus cœpit contabeſcere.

Qua de cauſa ego & Dominus *Haffner* concluſimus herbam cicutæ in hoc ſubjecto tentare.

Totum igitur collum & dorſum fomento ex cicuta involvimus.

Bis quotidie Dominus *Haffner* in has fiſtulas & ſinus vi leniſſima tenue infuſum cicutæ injecit.

Ægra vero mane & veſperi ſumſit ſex pilulas.

Primo ſtatim die dolores mitigabantur, & ægra ſine opio dormivit, quod ante nunquam factum erat.

Tertio die advertit chirurgus has fiſtulas jam minorem injectionis copiam recipere.

Decimo die ægra bene habuit, & omnia videbantur ſanari.

Decimo quarto die vix amplius binæ unciæ poterant injici.

Ægra in dorſo tenſiones, ad ſternum ardorem & in faucibus ſiccitatem conquerebatur.

Hinc ſuaſi, ut chirurgus ab injectione

ne infusi cicutæ abstineret, & solum decoctum hordei cum melle rosaceo lenissima manu injiceret.

Hoc facto, intra octiduum omnia sanata sunt, & fistulæ firmas egerunt cicatrices.

Hæc fœmina dein adhuc sex septimanis in nosocomio morata est, & nequaquam vidimus malum recrudescere.

CASUS DECIMUS SEPTIMUS.

Vir, cui ex quartana, subito suppressa, durities, unam spithamam longa, & semi spithamam lata, ex anteriore abdominis parte nata est, his solis pilulis, & interpositis quandoque purgantibus, spatio quatuor mensium in nosocomio integre curatus est.

Binos adhuc similes casus in meo nosocomio habui, quorum curatio his pilulis optime successit.

Imo

Imo eædem pilulæ ſcirrhum hepatis ſolverunt, & inde natum icterum fugarunt; verum copioſum ſerum lactis ſimul potabatur.

Dum autem poſt febres intermittentes lien inflatur, & ſubſtantia ejus ſpongioſa redditur, tunc ſimiles pilulæ ad curationem parum conferunt; neque alia medicamenta juvant.

CASUS DECIMUS OCTAVUS.

In viro quinquagenario, ex cataracta in ambobus oculis cæco, & in meo noſocomio ex acuta convaleſcente, pilulæ hæ tantum effecerunt, ut intra duos menſes non modo ſolus ambulare, ſed & objecta, & colores potuerit diſtinguere.

CA-

CASUS DECIMUS NONUS.

Virgini, 22. ann., ex incipiente in utroque oculo cataracta, visus adeo debilis factus est, ut jam citra summam adtentionem vix amplius sola incedere potuerit.

Ex usu autem harum pilularum intra binos & dimidium menses cataractæ penitus dispulsæ sunt, & visus adeo bonus rediit, ut jam fila per subtilissimarum acuum foramina ducat, & neat accuratissime.

Dominus *Leber* hanc Virginem ad *Illustrissimum* VAN *SWIETEN* adduxit, ut *Ipse* historiam audiret, & videret effectum.

CA-

CASUS VIGESIMUS.

Fœmina, 25. ann., ſtrumam ſcirrhoſam habuit, quæ non tantum anteriorem colli partem occupavit, ſed & in cavum pectoris penetravit, & reſpirationem fecit difficilem.

Uſu harum pilularum, ſpatio quatuor menſium ſtruma partim ſuppuratione, partim benigna reſolutione conſumta eſt, & reſpiratio reddebatur liberrima.

Simel ſanatum eſt profundum & malignum in femore ſiniſtro ulcus, quod hucusque omnium medicamentorum viribus repugnavit, & diligentiſſimum mei noſocomii chirurgum *Haffner*, ultra ſemi annum defatigavit.

Hæc ſunt experimenta, quæ ego integro cum ſucceſſu inſtitui: alia quidem

plu-

plura possem recensere, verum, quoniam ad finem perducta non sunt, ea potius silentio prætereunda putavi.

Ne autem mea solummodo tentamina adducantur, & ne ego solus *Cicero* pro domo mea videar, alia quoque, a *Viris* in arte dignissimis facta, paucis juvabit enarrare.

Erant tres sorores, quarum binæ a glandulis colli tumidis & scirrhosis suffocatæ sunt, tertiam autem *Illustriss. nostræ Facultatis Præses Baro* VAN SWIETEN his pilulis servavit, restituit.

In simili casu, ubi omnia fere artis auxilia frustra sunt exhausta, & ubi ipsa vis electrica sine effectu fuit adhibita, *Perillustris* ac *celeberrimus Archiater* KESTLER ex usu harum pilularum egregium quoque effectum habuit; & nullum un-

unquam malum ſymptoma obſervavit, longo licet tempore quotidie ægræ ſuæ triginta pilulas, quarum quælibet duorum granorum fuit, exhibuerit.

In noſocomio militari, hic Viennæ in Leopoldina ſito, erat miles, cui ex parotide dextra ſcirrhus tantæ molis excrevit, ut totam ejus lateris faciem ad oculum usque occuparit.

Scirrhus hic ſummo dolore, colore livido & ſubnigro, aliisque peſſimis ſignis tetrum cancrum minitabatur, & inde timendam tabem.

Doctiſſimus medicus caſtrenſis *Joannes Collmann*, qui huic noſocomio præerat, meas pilulas tunc in uſum vocavit, & externe appoſuit fomentum ex cicuta.

Quo facto, non ſolummodo cancri minas brevi ſuppreſſit, ſed & tumorem ſcirrho-

hoſum fere totum intra aliquot ſeptimanas diſſipavit.

Bonus miles, exiguas ſcirrhi reliquias flocci faciens, jam non amplius in noſocomio morari voluit, unde cæteroquin ſaniſſimus adivit exercitum.

Nobiliſſima matrona occultum cancrum in ambabus mammis per tres annos celavit.

Tandem dolores facti ſunt nimium vehementes, hinc inde in mammis tubera livida prodierunt, quæ peſſimam cancri exulcerationem præſagiebant.

His commota Expertiſſimum hujus civitatis medicum practicum *Joſephum Pöck* advocavit, eique ſuum malum detexit; qui his viſis ſtatim concluſerat meas pilulas adhibere; quibus id effectum eſt, ut intra tres ſeptimanas non

tantum omnes dolores cessaverint, sed & color subniger, & lividus disparuerit, redieritque color naturalis.

Post aliquot dies tubera recesserunt. Sesqui mensis spatio mammarum durities in superficie cœpit mollescere.

Post binos menses magna duritiei portio in minores moleculas dividebatur, quæ dato purgante evanuerunt, & mammarum moles imminuta est.

Hæc matrona, viso tam præclaro effectu, diligentissime & summa cum confidentia has pilulas assumsit; atque testata est, quod non tantum in mammis sentiret levamen, sed quod etiam a vomitu & cardialgia, qua antehac aliquoties de die vexabatur, ut & a doloribus rheumaticis, quibus frequenter fuit subjecta, ex usu harum pilularum esset libera. Opti-

Optimo in progreſſu hujus experimenti morbus acutus inflammatorius ſupervenit, qui lethalis fuit.

Sanguis, in morbo acuto aliquoties e vena miſſus, ſemper lardaceus, & valde denſus fuit; hinc non eſt, cur quidam timeant, has pilulas ſanguinem in putridum liquamen convertere.

Per plures ſeptimanas hæc matrona quotidie triginta pilulas aſſumſit, nec unquam quid mali inde conqueſta eſt.

Ferdinandus Leber, chirurgus noſocomii civici, qui non ſolum ob egregiam ſuam in chirurgia experientiam & dexteritatem, ſed & ob promptum erga pauperes æque ac divites officium ſummopere eſt laudandus, his pilulis multa quoque experimenta fecit.

Pertinacissimos scirrhos in diversis corporis partibus resolvit.

Cancros plurimos non modo in mammis sed & in facie, ad oculos, nasum &c. emendavit, & quosdam integre curavit.

Omnes suos ægros sub cura Illustrissimo VAN SWIETEN ostendit, ut *Is* certus esset de effectu.

Idem *Leber* in variis oculorum vitiis has pilulas bono cum effectu adhibuit, in malis autem inveteratis plerumque frustra fuit. Tentare tamet licet.

Nihilominus mecum observavit Dominus *Leber*, quod omnes ii, qui in cataracta, aut alia humorum in oculis inspissatione his pilulis usi sunt, sub usu pejores non sint facti, licet curam non receperint.

Hinc

Hinc ſimilibus malis hæ pilulæ ſaltem limites ponunt, & experientia docuit, quod tunc binæ, mane & veſperi ſumtæ, ſufficiant.

Effectus autem quandoque valde tardus eſt, & tertio quartove menſe primo fit ſenſibilis; hinc non illico eſt deſperandum, ſi intra paucas ſeptimanas ab his pilulis nil mutatur.

Dum hæc ſcribo, me accedit fœmina (30. aliquot ann.) quam doctiſſimus ac dexterrimus noſocomii ad S. *Marcum* chirurgus *Rechtberger* tribus abhinc menſibus ad me miſit.

Hæc ab aliquibus annis ſcirrhum in mamma ſiniſtra habuit, qui uſu diverſorum medicamentorum cœpit vehementer dolere, & minitari cancrum.

Re bene confiderata ftatim ter de die exhibui tres pilulas.

Intra paucos dies fedabantur dolores, fcirrhus autem immutatus perftitit.

Senfim pilularum dofin auxi; donec ægra octodecim per diem affumfit; hac ratione in undecimam feptimanam continuatum eft; & tunc nullam adhuc mutationem in fchirrho inveni.

Hinc ego de effectu dubitavi; ægra tamen contenta, quod dolores filerent, pilulis diligentiffime ufa eft.

Decima tertia feptimana fcirrhus cœpit emoliri, in partes dividi, & tam fubito fundi, ut fpatio decem dierum vix amplius $\frac{1}{12}$ fuperfit, & quod fuperftes tangitur, molle eft, & paftaceum.

CA-

CAPUT III.

COROLLARIA.

Corollar. 1.) Ex his colligitur, e ſucco cicutæ, lento igne inſpiſſato, parari remedium maxime innocuum, quod in omni temperamento, ætate, ſexu &c. ad ſatis magnam doſin poteſt exhiberi.

Corollar. 2.) Hoc remedium nullam corporis actionem, ſecretionem aut excretionem turbat.

Corollar. 3.) Agit modo inſenſibili, nec alvum, nec vomitum, nec urinam, nec ſudorem movet.

Corollar. 4.) Indurata & ſcirrhoſa in iis etiam caſibus reſolvit, ubi alia medicamenta, maxime penetrantia, nihil efficiunt.

Eſt igitur medicamentum ſumme reſolvens.

Corollar. 5.) Quæ non reſolvit, ea plerumque ad benignam ſuppurationem redigit.

Corollar. 6.) Cancro ponit limites.

Corollar. 7.) Acre cancroſum emendat, fœtorem diſpellit.

Corollar. 8.) Ichorem cancroſum in bonum pus convertit.

Corollar. 9.) Sedat dolores.

Corollar. 10.) Cancrum curat.

Corollar. 11.) Ulcera alias inſanabilia ſanat.

Corollar. 12.) Fiſtulas & ſinus, ad omnia alia remedia rebelles, claudit, conſolidat.

Corollar. 13.) Tumores ædematoſos uſu externo diſſipat.

Co-

Corollar. 14) Visum, cataracta nondum inveterata, demtum quandoque restituit.

Corollar. 15.) Incipientes cataractas aut solvit, aut earum progressum saltem impedit.

MONITA

Usus docuit:

1mo. Foeminas, quae scirrho aut cancro in mammis laborant, omne manuum exercitium, & celeriorem corporis motum debere evitare.

2do. Aërem tamen rusticanum, & leniorem in illo motum curam accelerare.

3^tio. Nocere iram, tristitiam, & subitum terrorem.

4to. Nocere acida, vinosa, austera, & farinacea, cruda, non fermentata.

5to. Nocere in ſcirrho inveterato, & cancro omnem adtritum, frictionem, & preſſionem.

Hinc duræ & anguſtæ thoraculæ, & aſpera induſia ſunt vitanda.

6to. Nocere violentam tuſſim: etenim ea cancrum excitat, aut reddit pejorem, producit hæmorrhagias, vires debilitat, & hac ratione curam retardat, & fere impoſſibilem facit.

Fœminæ, quæ difficilem habent reſpirationem, & anhelant, atque inter tuſſiendum in cancroſa aut ſcirrhoſa mamma acutiſſimos dolores ſentiunt, mammamque quaſi chorda violentiſſime conſtringi & tuſſi intra pectus trahi putant, plerumque habent pulmones ſcirrhoſos, & ea in parte cum pleura firmiſſime concreto.

Hinc

Hinc cura difficilior & fere impoſſibilis. Experientia didici has pilulas phthiſicis nullo modo obeſſe, nec impedire ſputa, ſed ea potius promovere.

QUAESTIONES,

In multis caſibus ſolum ſuccum cicutæ in pilulas redactum hucuſque tentavi, ut hoc modo accuratæ experirer, quid hic ſolus & ſimplex poſſet præſtare.

Verum quandoque vidi effectum eſſe celerem, quandoque admodum tardum: unde quæritur an in tarda hujus medicamenti actionë non poſſit externis remediis effectus diverſa ratione accelerari?

Quæſtio 1ma. An non conveniret aliquoties per diem ad partem affectam calidos vapores decocti cicutæ adplicare?

Quæ-

Quæstio 2da. An fors esset utilius, si cataplasma ex cicuta paratum læsis partibus continuo applicaretur?

Plura experimenta demonstrarunt simile fomentum in his circumstantiis valde utile esse.

Sunt tamen ægri, qui hoc nudæ cuti applicatum ferre non possunt, hinc:

Quæstio 3^tia. An non præstaret horum ægrorum cutim emplastro diapompholygos tegere, & tectam tali cataplasmate fovere?

Quæstio 4ta. An, dum scirrhum adhuc irritare licet, non prodesset, si emplastrum de cicuta, de ladano, aut de galbano apponeretur?

Quæstio 5ta. An non requiritur, ut sub usu pilularum ægris, quorum vires id fere videntur, sæpius detur purgans? etenim

etenim materies ſoluta, nulla ſenſibili evacuatione, educitur.

Tentamina, circa hanc quæſtionem in aliquibus ægris facta, ſimile quid ſuadere videntur; interim tamen neceſſitas id non poſtulat.

Quæſtio 6ta. Si caſus obvenirent, in quibus acre cancroſum admodum profundas egit radices; omnesque humores corrupit, & ſolida adeo debilitavit, ut hæ pilulæ ſolæ haud ſufficerent; an tunc non oporteret corticem peruvianum hisjungere? ut hac ratione ex utrius que virtute pararetur medicamentum, quod omni indicationi faceret ſatis.

Neceſſe eſt igitur ut quivis medicus ſymptomatibus ſupervenientibus ſingulari ſua induſtria & judicio obveniat.

His

His præmiſſis, jam omnes & ſingulos medicos oro, ut hoc extractum, quacunque data occaſione, tentent & adhibeant; ſed obſecro ſimul, ut omne præjudicium omneque invidiarum genus deponant: etenim cogitent ſimilia ſalutem proximi adtinere.

Si ex uſu quid ſiniſtri experiantur, inquirant ſedulo, an id ex nimia mali vehementia? an ex errore, ab ægro aut adſtantibus commiſſo? an ex ipſo medicamento proficiſcatur? Nec ilico ſine omni judicio & diſquiſitione remedium, tanquam nocivum aut iners, condemnent; ſi vero noverint meliora, ea non vellem, in favorem hujus remedii, neligerent.

V I

TYPIS, JOANNIS T

MAJESTATIS A